

DOI: 10.4467/29567610PIB.26.013.23485

dr Anna Rybicka

Wyższa Szkoła Kształcenia Zawodowego

ORCID: 0000-0002-3331-4474

a_rybicka@interia.pl

ZAGINIĘCIA LUDZI A WSPÓŁDZIAŁANIE SŁUŻB

DISAPPEARANCES OF PEOPLE AND COOPERATION OF SERVICES

Streszczenie

Artykuł dotyczy problemu zaginięć osób w Polsce jako zjawiska o dużej skali, złożonym charakterze społecznym i prawnym. Na podstawie danych Komendy Głównej Policji z lat 2014–2024 wskazano, że corocznie odnotowuje się minimum 12 tysięcy zaginięć, mimo widocznej tendencji spadkowej. Autorka omawia definicję osoby zaginionej, zwracając uwagę na jej szeroki zakres i wynikające z tego wątpliwości interpretacyjne. W pracy przedstawiono najczęstsze przyczyny zaginięć, zróżnicowane ze względu na wiek i sytuację życiową osób zaginionych, a także analizę statystyk. Istotną część opracowania stanowi analiza zmian w przepisach policyjnych, w tym wprowadzenie dwóch poziomów poszukiwań oraz doprecyzowanie zasad dotyczących zaginięć dzieci i funkcjonowania systemu Child Alert, co ma na celu usprawnienie i przyspieszenie działań poszukiwawczych. Autorka podkreśla kluczową rolę współpracy policji z innymi służbami, organizacjami pozarządowymi oraz instytucjami międzynarodowymi. W zakończeniu wskazano, że mimo wysokiej skuteczności poszukiwań, w Polsce nadal brakuje kompleksowego systemu prawnego regulującego zaginięcia, a obecny model opiera się głównie na rozproszonych przepisach i porozumieniach międzyinstytucjonalnych.

Słowa kluczowe: zaginięcia, osoby zaginione, poszukiwania, poszukiwani przez policję, współpraca służb w zakresie poszukiwań, grupy poszukiwawczo-ratownicze

Abstract

The paper addresses the issue of missing persons in Poland as a phenomenon of large scale with a complex social and legal nature. Based on data from the General Police Headquarters from 2014–2024, it was indicated that at least 12,000 disappearances are recorded annually, despite a visible downward trend. The author discusses the definition of a missing person, noting its broad scope and the resulting interpretative ambiguities. The paper presents the

most common causes of disappearances, which vary depending on the age and life situation of the missing persons, as well as an analysis of statistics. An important part of the study is the analysis of changes in police regulations, including the introduction of two levels of searches and clarification of rules concerning the disappearance of children and the functioning of the Child Alert system, aimed at improving and speeding up search operations.

The author emphasizes the key role of cooperation between the police and other services, non-governmental organizations, and international institutions. In the conclusion, it is pointed out that despite the high effectiveness of search operations, Poland still lacks a comprehensive legal system governing disappearances, and the current model is mainly based on dispersed regulations and inter-institutional agreements.

Keywords: disappearances, missing persons, searches, wanted by the police, cooperation of services in search operations, search and rescue teams

Wprowadzenie

Dane statystyczne Komendy Głównej Policji pokazują, że w Polsce rokrocznie mamy do czynienia przynajmniej z ponad 12 tys. przypadków zaginięć osób. Poddane analizie na potrzeby pracy dane dotyczą lat 2014–2024, gdzie najwyższa liczba zaginięć zanotowana została w 2014 roku i wynosiła 20 845 takich przypadków. Dla zobrazowania skali problemu jest to liczba bliska liczbie mieszkańców przeciętnego miasta powiatowego w Polsce.

Zaginięcia są zjawiskiem złożonym zarówno pod względem społecznym, jak i prawnym. Złożoność problemu dotyczy różnych podłoży zaginięć, wrażliwego charakteru tego zjawiska, jak również braku optymalnego systemu prawnego, który jasno określa sposób postępowania w takich przypadkach. Pewne jest, że każdy zgłoszony przypadek zaginięcia, niezależnie od tego, czy zginęło dziecko, czy też osoba dorosła, wymaga natychmiastowej reakcji ze strony państwa, którego rolą jest zapewnienie obywatelom bezpieczeństwa. Pomimo tego, że podmiotem odpowiedzialnym za wszczęcie i prowadzenie działań poszukiwawczych jest na pierwszym planie policja, *de facto* akcje tego rodzaju wymagają współpracy wielu różnych służb, których kompetencje się zazębiają i uzupełniają.

W niniejszej pracy autorka porusza temat zaginięć osób w Polsce, ich przyczyn, skali zjawiska oraz rozwiązań prawnych lub też proceduralnych, które mają zapewnić efektywność działań poszukiwawczych prowadzonych przez policję. Autorka skupia się również na roli współpracy służb, dzięki której działania poszukiwawcze podejmowane w indywidualnych sytuacjach zaginięć mogą zapewnić powodzenie akcji, w ten sposób próbując odpowiedzieć na pytanie, czy rozwiązania w tym zakresie są optymalne.

Problem badawczy niniejszej pracy można sformułować następująco: czy obowiązujące w Polsce rozwiązania prawne i proceduralne oraz model współpracy służb odpowiedzialnych za poszukiwania osób zaginionych zapewniają skuteczność działań podejmowanych w przypadku zaginięć?

Celem badań jest analiza skali i przyczyn zaginięć osób w Polsce w latach 2014–2024, ocena obowiązujących regulacji prawnych i procedur poszukiwawczych oraz określenie znaczenia współpracy między służbami w kontekście efektywności prowadzonych działań poszukiwawczych.

Definicja, statystyki i najczęściej wskazywane przyczyny zaginięć osób

Osoba zaginiona została zdefiniowana w zarządzeniu nr 48 Komendanta Głównego Policji (§ 2 ust. 1 pkt 2) jako osoba, którą na skutek zdarzenia uniemożliwiającego ustalenie jej miejsca pobytu należy odnaleźć w celu zapewnienia jej ochrony życia, zdrowia lub wolności¹. Z definicji wynika, że zaginięcie osoby to zaistnienie zdarzenia, które poprzez niemożliwość wskazania jej miejsca pobytu wymusza podjęcie określonych działań w celu jej odnalezienia. Strategiczne znaczenie dla uznania osoby za zaginioną ma więc brak informacji o tym, jakie jest aktualne miejsce pobytu tej osoby. Wskazane w rozporządzeniu różne cele poszukiwań zaginionych wskazują równocześnie na różne przyczyny zaginięć. Zaznaczyć należy również, że przyczyna zaginięcia nie musi być powiązana z zagrożeniem życia, zdrowia lub wolności, gdyż może być spowodowana świadomą decyzją osoby uznanej za zaginioną, która z jakiegoś powodu chciała zerwać kontakt z bliskimi i zmienić otoczenie. Sytuacje tego typu powodują krytyczne stanowiska badaczy literatury przedmiotu wobec brzmienia definicji osoby zaginionej. Badacze wskazują bowiem na zbyt szeroki zakres definicji, na podstawie której za osobę zaginioną uznaje się każdą osobę o niemożliwym do ustalenia miejscu pobytu, co w konsekwencji obliguje funkcjonariuszy Policji do podjęcia stosownych czynności zmierzających do ustalenia tego miejsca pobytu pomimo tego, czy istnieje faktyczne zagrożenie dla bezpieczeństwa osoby uznanej za zaginioną. Dla przykładu Ewa Gruza, autorka pracy „Zaginieni czy zagubieni – aspekty poszukiwań osób zaginionych”, wskazuje, że w większości państw nie ma wypracowanej legalnej definicji osoby zaginionej, a Polska jest w tym

¹ Zarządzenie nr 48 Komendanta Głównego Policji z dnia 28 czerwca 2018 r. w sprawie prowadzenia przez Policję poszukiwania osoby zaginionej oraz postępowania w przypadku ujawnienia osoby o nieustalonej tożsamości lub znalezienia nieznanymi zwłok oraz szczątków ludzkich (Dz. Urz. KGP z 2018 r., poz. 77 z późn. zm.), dalej również jako zarządzenie nr 48 KGP.

znaczeniu ewenementem na skalę światową, gdyż krajowe przepisy nakazują poszukiwania za każdą zaginioną osobą, jeżeli jej zaginięcie zgłoszone zostanie policji. Natomiast w wielu innych krajach poszukiwania prowadzone są w dwóch kategoriach, albo za osobami dorosłymi, albo za nieletnimi – pod warunkiem, że ich zaginięcie wiąże się z zagrożeniem ich bezpieczeństwa z uwagi na ich wiek, warunki psychofizyczne lub okoliczności towarzyszące nieobecności². Z kolei Karen Shalen Greene – dyrektor działającego na Uniwersytecie w Portsmouth ośrodka naukowego Centre for the Study of Missing Persons – wskazuje, że należy ujednoczyć definicję osoby zaginionej, gdyż miałyby to znaczenie dla efektywności poszukiwań, szczególnie tych prowadzonych na skalę międzynarodową. Pozwoliłoby to na stworzenie jednolitych standardów w zakresie koordynacji, rejestracji, identyfikacji, działań poszukiwawczych czy też lokalizacji zaginionych osób³. Definicja osoby zaginionej była także przedmiotem badań prowadzonych w ramach projektu realizowanego w latach 2020–2024 pod kierunkiem dr Grażyny Baranowskiej. Projekt polegał na wykazaniu korelacji, zbieżności i różnic pomiędzy określeniem grup osób zaginionych a osób będących ofiarami wymuszonego zaginięcia (termin ten pochodzi z międzynarodowego prawa praw człowieka), a badacze wskazywali, że definicja osoby zaginionej w najszerszym znaczeniu nie uwzględnia przyczyn zaginięcia⁴.

Zgodnie z brzmieniem zarządzenia nr 72 Komendanta Głównego Policji z dnia 31 grudnia 2014 r.⁵ w ramach poszukiwań osób zaginionych prowadzony jest zespół czynności operacyjno-rozpoznawczych, dochodzeniowo-śledczych oraz administracyjno-porządkowych, których celem jest odnalezienie osoby uznanej za zaginioną. Czynności te wszczynane są wówczas, gdy do policji wpłynie oficjalne zawiadomienie o zaginięciu.

Cytując za Brunonem Hołystem problem zaginięć jest tematem ożywionej debaty publicznej zarówno z uwagi na skalę, jak i wrażliwy charakter tego

² E. Gruza, *Zaginieni czy zagubieni – kilka uwag o prawnych aspektach poszukiwań osób zaginionych w Polsce*, „Nowa Kodyfikacja Prawa Karnego”, 2020, t. 56, s. 80.

³ Zob. K. Shalev Greene, L. Hayler, D. Pritchard, *A house divided against itself cannot stand: Evaluating police perception of UK missing person definition*, „European Journal on Criminal Policy and Research” 2019.

⁴ *Osoby zaginione i wymuszone zaginięcia: obowiązki prawnomiędzynarodowe państw*, <https://inp.pan.pl/badania-naukowe/osoby-zaginione-i-wymuszone-zaginienia-obowiazki-prawnomiędzynarodowe-panstw/> (dostęp: 05.02.2026).

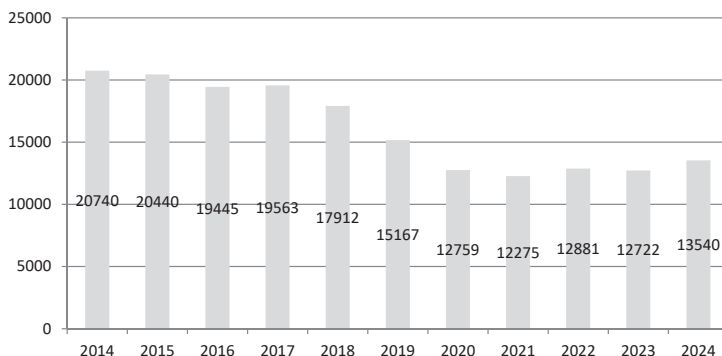
⁵ Zarządzenie Nr 72 Komendanta Głównego Policji z dnia 31 grudnia 2014 r. zmieniające zarządzenie w sprawie prowadzenia przez Policję poszukiwania osoby zaginionej oraz postępowania w przypadku ujawnienia osoby o nieustalonej tożsamości lub znalezienia nieznanych zwłok oraz szczątków ludzkich (Dz. Urz. KGP z 2015 r., poz. 1).

zjawiska⁶. Zaginięcia nie dotyczą wąskiej grupy społecznej, lecz osób różnej płyci, w różnym wieku, o różnym wykształceniu i statusie społecznym. Przyczyną zaginięć mogą być różnego rodzaju zdarzenia losowe lub zagubienia spowodowane np. demencją lub chorobą psychiczną. Niejednokrotnie zaginięcia spowodowane jest świadomą decyzją zerwania kontaktu z rodziną np. z powodu problemów finansowych lub też problemów emocjonalnych, przez które kontakty te się komplikują. Wymienione wyżej powody są najczęstszymi przyczynami przypadków zaginięć wśród osób dorosłych, natomiast, jak wynika z danych statystycznych Komendy Głównej Policji, rokrocznie w Polsce odnotowuje się kilka tysięcy przypadków ucieczki z domu nieletnich, nawet dziesięciolatków. Wśród młodzieży i dzieci jest to pewną formą obrony przed ciągłymi nieporozumieniami w rodzinie, ale również przed brakiem akceptacji wśród rówieśników, ubóstwem, przemocą, poniżaniem czy molestowaniem seksualnym. Ponadto, zaginięcia również mogą mieć związek z naruszeniem prawa, a osoby zaginione padają ofiarą uprowadzenia (w tej grupie znajdują się również tzw. uprowadzenia rodzicielskie, co jest traktowane jako naruszenie praw rodzicielskich drugiego rodzica, za co grozi odpowiedzialność karna), pedofilii, pobicia czy też zabójstwa. Z powyższego wynika, że zaginięcia to problem złożony także z racji na różne tło zjawiska, a kluczowe dla podjęcia skutecznych działań poszukiwawczych jest właściwe rozpoznanie zagrożenia bezpieczeństwa osoby zaginionej w indywidualnych przypadkach.

Główna Komenda Policji na bieżąco prowadzi statystyki w sprawie zgłoszonych przypadków zaginięć w Polsce. Analizując dane z ostatniej dekady, można zaobserwować wyraźną tendencję spadkową odnotowanych przypadków zaginięć, lecz mimo to ich liczba rokrocznie nie jest mniejsza od 12 tys. osób. Z informacji gromadzonych przez policję wynika również, że częściej zaginięcia dotyczą dorosłych mężczyzn niż kobiet. Ponadto, można stwierdzić spadek przypadków zaginięć osób nieletnich. Liczba takich przypadków jest blisko czterokrotnie mniejsza w 2024 roku w porównaniu z rokiem 2014. Szczegółowe dane statystyczne dotyczące zaginięć osób w Polsce w latach 2014–2024 zostały przedstawione na poniższych wykresach.

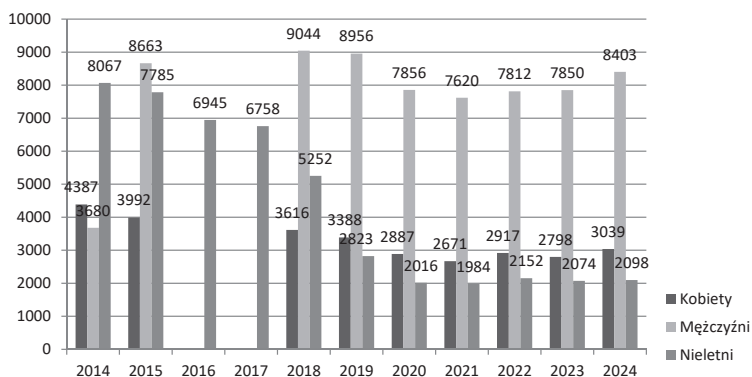
⁶ B. Hołyst, *Kryminologia*, Warszawa 2009, s. 15.

Wykres 1. Statystyka osób zaginionych w Polsce w latach 2014–2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Głównej Policji.

Wykres 2. Statystyki osób zaginionych w Polsce w latach 2014–2024 z podziałem na płeć i wiek

Źródło: opracowanie własne na podstawie statystyk Komendy Głównej Policji (dla roku 2016 i roku 2017 brakuje danych z podziałem na kobiety i mężczyzn).

Adaptacja prawa na potrzeby skuteczności działań służb w zakresie poszukiwań

W publikacji pt. „Zaginieni czy zagubieni – kilka uwag o prawnych aspektach poszukiwań osób zaginionych w Polsce” Ewa Gruza zauważa, że w Polsce nie ma systemu rozwiązań prawnych dotyczących poszukiwań osób zaginionych, a prawo pod tym względem nie jest ani kompleksowe, ani efektywne. Trudno nie zgodzić się z autorką, która stwierdza również, że optymalnie skonstruowane prawo pozwala na podjęcie natychmiastowych działań poszukiwawczych, a przede wszystkim na błyskawiczne uruchomienie poszukiwań nie

tylko przez jednostkę policji, ale również przez inne podmioty, które współpracują przy poszukiwaniach osób zaginionych⁷. Gruza zaznacza, że natychmiastowe wszczęcie procedur poszukiwawczych powinno następować tylko w sytuacjach realnego zagrożenia zdrowia i życia osoby, której zaginięcie zgłoszono. Zgodzić się należy, że aby zwiększyć skuteczność działania służb współpracujących przy poszukiwaniach osób zaginionych, należy na bieżąco usprawniać system proceduralny, co też wbrew twierdzeniu autorki w pewnym stopniu ma miejsce w polskim prawie. Kolejne doświadczenia w tym temacie wskazują bowiem luki prawne i niedoskonałości procedur, które mogą spowalniać lub obniżać skuteczność działań poszukiwawczych. Dlatego też np. w sierpniu 2025 roku Komenda Główna Policji wprowadziła zmiany do zarządzenia nr 48, które reguluje zasady prowadzenia poszukiwań osób zaginionych. W ramach zmiany przepisów po pierwsze rozszerzono klasyfikację osób zaginionych, a po drugie wprowadzono dwa, zamiast trzech poziomów poszukiwań. Ponadto, dostrzeżono potrzebę doprecyzowania zasad uruchamiania systemu Child Alert i poszukiwań opiekuńczych.

Jak już zostało wspomniane, zarządzenie nr 25 Komendanta Głównego Policji z dnia 29 lipca 2025 r.⁸, zmieniające zarządzenie w sprawie prowadzenia przez Policję poszukiwania osoby zaginionej oraz postępowania w przypadku ujawnienia osoby o nieustalonej tożsamości lub znalezienia nieznanymi zwłok oraz szczątków ludzkich, a które weszło w życie 15 sierpnia 2025 r., upraszcza procedury poszukiwawcze i pozwala na szybszą reakcję w przypadku zaginięć poprzez wprowadzenie dwóch poziomów poszukiwań. Poziom pierwszy zakłada wszczęcie natychmiastowych działań z użyciem adekwatnych sił i środków, jeśli występuje realne, bezpośrednie zagrożenie życia, zdrowia czy też wolności osoby zaginionej, a zwłaszcza:

- dzieci do lat 10;
- osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji,
- osób, które przyjmują na stałe leki,
- osób zaginionych w związku z realnym podejrzeniem popełnienia przestępstw przeciwko ich wolności lub życiu,
- osób, które bezpośrednio przed zaginięciem zachowywały się w sposób wskazujący na zamiar popełnienia przez nie samobójstwa,
- osób, które zaginęły w warunkach atmosferycznych bądź też innych okolicznościach, które realnie wpływają na zagrożenie ich życia.

⁷ E. Gruza, *Zaginieni czy zagubieni...*, op. cit., s. 86.

⁸ Zarządzenie nr 25 Komendanta Głównego Policji z dnia 29 lipca 2025 r. zmieniające zarządzenie w sprawie prowadzenia przez Policję poszukiwania osoby zaginionej oraz postępowania w przypadku ujawnienia osoby o nieustalonej tożsamości lub znalezienia nieznanymi zwłok oraz szczątków ludzkich.

Natomiast drugi poziom poszukiwań ogłoszony zostaje dla przypadków zaginięć osób, wobec których nie istnieje podejrzenie zagrożenia życia, zdrowia lub wolności. Przed aktualizacją rozporządzenia przypadki zaginięć takich osób klasyfikowały się do trzeciego poziomu poszukiwań.

Zarządzenie, o którym mowa, wprowadziło również precyzyjną kwalifikację zaginięć dzieci ze względu na wiek. Dzięki temu uznane za zaginione dzieci do 10. roku życia są obecnie automatycznie kwalifikowane do poszukiwań pierwszego poziomu, więc działania poszukiwawcze z udziałem adekwatnych sił i środków są w takich przypadkach wszczynane natychmiastowo. Ponadto, młodzież w wieku 11–17 lat, według nowej klasyfikacji, kwalifikowana jest do poziomu pierwszego lub drugiego, w zależności od okoliczności, np. od stanu zdrowia, panujących warunków atmosferycznych, stwierdzonych uzależnień czy też zagrożenia samobójstwem. Ważne jest również to, że po zmianie przepisów każdy małoletni od 14. roku życia, który oddali się od domu rodzinnego, uznawany jest za zaginionego i kwalifikowany jest do poszukiwań pierwszego lub drugiego poziomu. Przed zmianą zarządzenia, takie przypadki zaginięć kwalifikowały się do poszukiwań opiekuńczych dotyczących obecnie osób małoletnich i nieletnich, które dobrowolnie oddaliły się z placówek opiekuńczych i wychowawczych. Poszukiwania opiekuńcze prowadzone są w oparciu o ustawę o wspieraniu resocjalizacji nieletnich oraz na podstawie zarządzenia nr 70 Komendanta Głównego Policji w sprawie Krajowego Systemu Informacyjnego Policji w zakresie wykonywania czynności na podstawie decyzji sądu rodzinnego lub organu centralnego.

Od 20 listopada 2013 roku funkcjonuje w Polsce system Child Alert, którego celem jest natychmiastowe rozprzestrzenienie informacji publicznej o prowadzonych przez organy porządku publicznego poszukiwaniach dziecka. Jest to system uruchamiany w przypadku, gdy z okoliczności zaginięcia dziecka wynika, że jego życie, zdrowie lub wolność mogą być zagrożone.

Child Alert jest systemem utworzonym na wzór podobnych systemów działających w całej Europie i poza starym kontynentem, z tym, że w każdym państwie funkcjonuje pod innymi nazwami. Działanie systemu opiera się na jak najszybszym rozpowszechnieniu informacji o zaginionym dziecku, do czego wykorzystywane są różne nośniki medialne, w tym telewizja, radio, Internet, systemy telefonii komórkowej. Komunikat o zaginięciu przygotowywany jest i dystrybuowany za pośrednictwem specjalistycznej platformy informatycznej. W komunikacie podawane są dane dotyczące zarówno zaginionego dziecka, jak i okoliczności zdarzenia, opcjonalnie informacje dotyczące domniemanego sprawcy uprowadzenia.

Nowelizacja zarządzenia nr 48 Głównego Komendanta Policji z dnia 28 czerwca 2018 r. dotyczyła również usprawnienia działania systemu Child

Alert tak, aby optymalnie przyspieszyć czynności poszukiwawcze. Dzięki wprowadzonym zmianom uruchomienie systemu może nastąpić w przypadku jednoczesnego spełnienia dwóch przesłanek, a mianowicie wówczas, gdy zaistnieje uzasadnione podejrzenie, że dziecko może być ofiarą przestępstwa związanego z pozbawieniem wolności, a jego życie lub zdrowie są bezpośrednio zagrożone. Tym samym Child Alert nie zostaje uruchomiony, gdy w przypadku zaginięcia osoby małoletniej przyjmuje się, że występuje bezpośrednio zagrożenie dla jej zdrowia lub życia, natomiast nie ma to związku z pozbawieniem wolności. W takiej sytuacji zdarzenie kwalifikowane jest do pierwszego lub drugiego poziomu poszukiwań i podejmowane są czynności poszukiwawcze według danego poziomu. Natomiast w nowym zarządzeniu Komendanta Głównego Policji zniesiono wymów uzyskania pisemnej zgody rodziny na publikację wizerunku zaginionego małoletniego, co ma skrócić czas reakcji na sytuację. Dotychczas Child Alert uruchomiono w Polsce siedmiokrotnie – w każdym przypadku poszukiwania dziecka z wykorzystaniem tego systemu zakończyły się sukcesem⁹.

Czynności poszukiwawcze na tle współpracy służb

Celem wszystkich czynności poszukiwawczych jest każdorazowo odnalezienie osoby uznanej za zaginioną, aczkolwiek sposób i zakres działań poszukiwawczych są ustalane indywidualnie i zależą m.in. od kwalifikacji zdarzenia do jednego z dwóch poziomów poszukiwań. Natomiast przyjęty jest pewien schemat postępowania w takich sytuacjach, dlatego też po otrzymaniu zgłoszenia o prawdopodobieństwie zaginięcia policja uruchamia standardową procedurę poszukiwawczą. Działania rozpoczynają się od analizy i oceny informacji o okolicznościach zaginięcia, a następnie od sprawdzenia tych informacji i wprowadzenia zdarzenia do bazy danych (Krajowego Systemu Informacyjnego Policji). Niezależnie od przypadku, standardowa procedura przewiduje również niezwłoczną penetrację terenu w ostatnim znanym miejscu pobytu osoby zaginionej, zabezpieczenie i analizę monitoringu, sprawdzenie szpitali oraz zabezpieczenie związanych ze zdarzeniem, ujawnionych śladów i dowodów¹⁰.

Za prowadzenie działań poszukiwawczych odpowiada jednostka policji, na której obszarze osoba zaginiona zamieszkiwała, jednakże w toku poszukiwań za osobą zaginioną podejmowane są decyzje o potrzebie organizacji

⁹ Centrum Poszukiwań Osób Zaginionych KGP, <https://cpoz.policja.pl/> (dostęp: 07.01.2026).

¹⁰ P. Mieszkalska, *Ocena funkcjonowania systemu poszukiwania osób zaginionych w Polsce*, „Prokuratura i Prawo”, 2023, s. 140.

dotatkowych środków i sił z innych jednostek formacji, w tym jednostki nadrzędnej oraz Centrum Poszukiwań Osób Zaginionych Komendy Głównej Policji. Jeżeli ma to uzasadnienie, policja włącza również do poszukiwań siły i środki pozapolicyjne, takie jak jednostki Państwowej Straży Pożarnej, Ochotniczych Straży Pożarnych, Straż Graniczną, Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe, Górskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe czy też Tatrzańskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe. Decyzje o charakterze i zakresie współpracy różnych służb poszukiwawczych podejmowane są indywidualnie, w zależności od tła zaginięcia, nie są więc obligatoryjne dla każdego przypadku.

Tworzone na potrzeby poszukiwań osób zaginionych grupy poszukiwawczo-ratunkowe stanowią nieocenione wsparcie dla działań policji, gdyż pamiętać należy, że zaginięcie może mieć związek z bezpośrednim lub pośrednim zagrożeniem dla zdrowia lub życia osoby uznanej za zaginioną, więc kluczowe znaczenie ma czas działania służb. Taki stan rzeczy powoduje po stronie organów państwowych obowiązek współpracy i koordynacji działań poszukiwawczych za osobą zaginioną, a policja nie w każdym przypadku ma odpowiedni zasób sił i środków, np. nie dysponuje wystarczającymi zasobami ludzkimi, umiejętnościami bądź specjalistycznym sprzętem ratowniczym.

Strategiczna w kontekście efektywności poszukiwań osób zaginionych na terenie Polski jest współpraca policji z jednostkami straży pożarnej, wynikająca z porozumienia z dnia 12 czerwca 2001 roku o współdziałaniu Państwowej Straży Pożarnej i Policji¹¹, podpisanego przez Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej i Komendanta Głównego Policji. Jest to wola współpracy, która zakłada udział jednostek straży pożarnej wszystkich szczebli (w tym na mocy analogicznych porozumień służb szczebli wojewódzkich i powiatowych) w działaniach poszukiwawczych. W praktyce współpraca pomiędzy organizacjami mundurowymi wygląda tak, że na wniosek Policji straż dysponuje specjalistyczne grupy poszukiwawczo-ratownicze Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego (SGPR KSRG) do pomocy w poszukiwaniach. W działaniach poszukiwawczo-ratowniczych mogą brać udział również członkowie jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej wpisanych do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, które stanowią organizację społeczną. Jest to ponad 4400 jednostek w całej Polsce, a więc duży zasób sił ludzkich, dzięki którym poszukiwania osób zaginionych mogą być prowadzone skuteczniej.

Dnia 20 czerwca 2007 roku policja zawarła analogiczne porozumienie o współpracy w zakresie poszukiwań osób zaginionych z Wodnym

¹¹ Porozumienie z dnia 12 czerwca 2001 roku pomiędzy Komendantem Głównym Policji a Komendantem Głównym Państwowej Straży Pożarnej o współdziałaniu Państwowej Straży Pożarnej i Policji, Dziennik Urzędowy Komendy Głównej Policji 2001, nr 8, poz. 95.

Ochotniczym Pogotowiem Ratunkowym. Porozumienie podpisane zostało przez Komendanta Głównego Policji oraz Prezesa Zarządu Głównego WOPR w sprawie współdziałania w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego na wodach i terenach przywodnych¹². Postanowienia zawarte w niniejszym porozumieniu realizowane są poprzez wspólne organizowanie działań ratowniczych prowadzonych wobec osób, których życie lub zdrowie narażone jest na niebezpieczeństwo, a także wobec osób, które uległy wypadkowi w strefach wodnych i na terenach przywodnych. Wspólne działania służb obejmują również inicjatywy o charakterze szkoleniowym i prewencyjnym¹³.

Przy organizacji poszukiwań osób zaginionych policja współpracuje również z podmiotami takimi jak Górskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe (GOPR) oraz Tatrzańskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe (TOPR), które są jednostkami biorącymi udział w akcjach poszukiwawczych prowadzonych na terenach górskich. Obie organizacje działają na mocy ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 roku o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach i na zorganizowanych terenach narciarskich¹⁴. Obie stanowią nieocenioną pomoc w przypadku, gdy poszukiwania osób zaginionych obejmują tereny górskie, których przeszukanie wymaga doświadczenia oraz specjalistycznego sprzętu np. alpinistycznego.

W poszukiwaniach osób zaginionych mogą uczestniczyć także organizacje pozarządowe, dla przykładu w Polsce wyspecjalizowaną w tej dziedzinie jest między innymi działająca pod patronatem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji Fundacja ITAKA. Jest to organizacja pozarządowa, która wspiera działania służb mundurowych w zakresie poszukiwań osób zaginionych na terenie Polski i poza jej granicami. Warunkiem uzyskania pomocy od organizacji jest jednak oficjalne zgłoszenie zaginięcia do właściwej jednostki Policji, bowiem od początku działalności celem fundacji było wsparcie dla służb w działaniach profilaktycznych i poszukiwawczych, nie zaś zastąpienie ich w tej roli. Od 2009 roku ITAKA wspiera Policję na mocy obopólnego porozumienia o współdziałaniu. Zgodnie z porozumieniem zakres współpracy niniejszej fundacji z Policją obejmuje udział w czynnościach poszukiwawczych, pomoc w ustaleniu tożsamości osób i zbiorze informacji na temat osób zaginionych, profilaktykę zaginięć, w tym przeciwdziałanie zjawisku zaginięć

¹² Porozumienie pomiędzy Komendantem Głównym Policji a Prezesem Zarządu Głównego Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego, Dziennik Urzędowy Komendy Głównej Policji 2007, nr 13, poz. 106.

¹³ P. Mencil, *Realia funkcjonowania grup poszukiwawczo-ratowniczych w Polsce*, „Nowa Kodyfikacja Prawa Karnego” 56, Wrocław 2020, s. 184.

¹⁴ Ustawa z dnia 18 sierpnia 2011 roku o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach i na zorganizowanych terenach narciarskich, Dz. U. z 2019 r., poz. 1084.

oraz zmniejszenie wynikających z tego zjawiska konsekwencji. Ponadto, ITAKA wspiera działania Policji związane z identyfikacją NN osób i zwłok. Rolą fundacji w tym znaczeniu jest typowanie przeprowadzone w wewnętrznej bazie danych, rozpowszechnienie informacji o NN oraz zbieranie informacji, które następnie są przekazywane Policji w celu weryfikacji¹⁵.

Zadaniem państwa polskiego jest ochrona swoich obywateli zarówno w Polsce, jak i poza granicami kraju, dlatego ma ono również obowiązek wszczęcia procedur poszukiwawczych w przypadku zaginięć osób z obywatelstwem polskim na terenie innych państw w Europie i na świecie. Poszukiwania obywateli polskich poza granicami wymagają międzynarodowej współpracy służb, dlatego też w Polsce funkcjonuje komórka organizacyjna Komendy Głównej Policji odpowiedzialna za koordynowanie akcji poszukiwawczych, wyznaczona do realizacji zadań Krajowego Biura Interpol (Międzynarodowej Organizacji Policji Kryminalnej) oraz biura SIRENE (biura wymiany informacji SIS). Krajowe biura Interpol funkcjonują w każdym państwie członkowskim Interpol-u, a ich zadaniem jest utrzymywanie międzynarodowych kontaktów oraz rola pośrednika pomiędzy organami ścigania w danym państwie, pozostałymi biurami oraz Sekretariatem Generalnym Interpol. Poszukiwania obywateli polskich wykraczające poza teren kraju są prowadzone w państwach korzystających z Systemu Informacji Schengen (SIS), jak również w innych państwach za pośrednictwem prowadzonej przez Interpol bazy danych. Współpraca służb w tym znaczeniu podejmowana jest na wniosek o współpracę międzynarodową lub na wniosek o ostrzeżenie międzynarodowe adresowane do wszystkich państw członkowskich organizacji Interpol¹⁶. Obecnie Interpol liczy 196 krajów członkowskich i jest to największa międzynarodowa organizacja policyjna na świecie.

Podsumowanie

Z policyjnych danych wynika, że czynności podejmowane przez służby w zakresie poszukiwań osób zaginionych są skuteczne na poziomie około 90–95 procent. Działania prowadzone przez policję przy opcjonalnym

¹⁵ *Poszukiwanie osób zaginionych. Jak działa Fundacja ITAKA – Centrum Poszukiwań Ludzi Zaginionych*, <https://kwartalnik.csp.edu.pl/kp/archiwum-1/2023/kwartalnik-policyjny-nr-1-2202/5331,Poszukiwanie-osob-zaginionych-Jak-dziala-Fundacja-ITAKA-Centrum-Poszukiwan-Ludzi.html> (dostęp: 07.01.2026).

¹⁶ *Taktyka czynności policyjnych w poszukiwaniu osób zaginionych poza granicami kraju*, <https://kwartalnik.csp.edu.pl/kp/archiwum-1/2025/kwartalnik-policyjny-nr-12025/6177,Taktyka-czynnosci-policyjnych-w-poszukiwaniu-osob-zaginionych-poza-granicami-kra.html> (dostęp: 08.01.2026).

współdziałale grup poszukiwawczo-ratowniczych i innych podmiotów powodują, że około 30 procent osób zaginionych odnajduje się już w ciągu pierwszych 24 godzin, 54 procent w ciągu 48 godzin, a 77 procent w ciągu 7 dni. Z danych nie wynika, jaki procent osób uznanych za zaginione wraca bezpiecznie do domu. Ponadto, w statystykach uwzględniane są również osoby, które zostały odnalezione w danym roku, natomiast zaginęły w latach poprzednich.

Bazowanie na przytoczonych wyżej statystykach nie przybliży autorki do udzielenia jednoznacznej odpowiedzi, do jakiego stopnia na rezultat działań w zakresie poszukiwań zaginionych osób w Polsce ma opisana w artykule współpraca wielu podmiotów. Natomiast, ponieważ policja nie dysponuje odpowiednimi środkami, aby prowadzić samodzielne działania poszukiwawcze w każdym przypadku zaginięcia, porozumienia w tym zakresie są niezbędne dla skuteczności podejmowanych działań. Z założenia czynności poszukiwawcze, których zasięg obejmuje np. tereny górzyste, akweny wodne czy też inne kraje, nie mogłyby być realizowane bez pomocy organizacji, które specjalizują się w danym obszarze. Można więc założyć, że udział w poszukiwaniach osób zaginionych wielu różnych podmiotów ma kluczowe znaczenie dla statystyk.

Trudno też udzielić jednoznacznej odpowiedzi, czy współpraca w obecnym kształcie jest optymalna, gdyż wielu badaczy tematu wskazuje na brak systemu prawnego, który zbierałby w całość wszystkie zagadnienia i procedury postępowań dotyczące zaginięć, również w znaczeniu międzynarodowym. Procedury aktualizowane są poprzez zmiany wprowadzane w zarządzeniach Komendanta Głównego Policji, a współpraca między poszczególnymi podmiotami realizowana jest na podstawie osobno zawartych porozumień, tak więc nie jest obligatoryjna i narzucona przez prawo. Na podstawie powyższego można więc wnioskować, że zaangażowanie wielu podmiotów w działania poszukiwawcze wynika głównie ze zbiorowej odpowiedzialności za bezpieczeństwo obywateli polskich.

Bibliografia

- Centrum Poszukiwań Osób Zaginionych KGP, <https://cpoz.policja.pl/> (dostęp: 07.01.2026).
- Gruza E., *Zaginieni czy zagubieni – kilka uwag o prawnych aspektach poszukiwań osób zaginionych w Polsce*, „Nowa Kodyfikacja Prawa Karnego”, 2020, t. 56, s. 73–88, <https://doi.org/10.19195/2084-5065.56.5>
- Hołyst B., *Kryminologia*, Warszawa 2009.
- Malinowska I., *Problematyka zaginięć ludzi w aspekcie prawnokryminologicznym*, „Problemy Współczesnej Kryminologii”, 2018, nr 22, s. 129–148. <https://doi.org/10.52097/pwk.5411>
- Mencel P., *Realia funkcjonowania grup poszukiwawczo-ratowniczych w Polsce*, „Nowa Kodyfikacja Prawa Karnego”, 2020, t. 56, s. 177–189, <https://doi.org/10.19195/2084-5065.56.11>

- Mieszkalska P., *Ocena funkcjonowania systemu poszukiwania osób zaginionych w Polsce*, „Prokuratura i Prawo”, 2023.
- Porozumienie pomiędzy Komendantem Głównym Policji a Prezesem Zarządu Głównego Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego, *Dziennik Urzędowy Komendy Głównej Policji* 2007, nr 13, poz. 106.
- Porozumienie z dnia 12 czerwca 2001 roku pomiędzy Komendantem Głównym Policji a Komendantem Głównym Państwowej Straży Pożarnej o współdziałaniu Państwowej Straży Pożarnej i Policji, *Dziennik Urzędowy Komendy Głównej Policji* 2001, nr 8, poz. 95.
- Poszukiwanie osób zaginionych. Jak działa Fundacja ITAKA – Centrum Poszukiwań Ludzi Zaginionych*, <https://kwartalnik.csp.edu.pl/kp/archiwum-1/2023/kwartalnik-policyjny-nr-1-2202/5331,Poszukiwanie-osob-zaginionych-Jak-dziala-Fundacja-ITAKA-Centrum-Poszukiwan-Ludzi.html> (dostęp: 07.01.2026).
- Taktyka czynności policyjnych w poszukiwaniu osób zaginionych poza granicami kraju*, <https://kwartalnik.csp.edu.pl/kp/archiwum-1/2025/kwartalnik-policyjny-nr-12025/6177,Taktyka-czynnosci-policyjnych-w-poszukiwaniu-osob-zaginionych-pozza-granicami-kra.html> (dostęp: 08.01.2026).
- Ustawa z dnia 18 sierpnia 2011 roku o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach i na zorganizowanych terenach narciarskich, *Dz.U. z 2019 r.*, poz. 1084.
- Zarządzenie nr 25 Komendanta Głównego Policji z dnia 29 lipca 2025 r. zmieniające zarządzenie w sprawie prowadzenia przez Policję poszukiwania osoby zaginionej oraz postępowania w przypadku ujawnienia osoby o nieustalonej tożsamości lub znalezienia nieznanymi zwłok oraz szczątków ludzkich.
- Zarządzenie nr 28 Komendanta Głównego Policji z dnia 28 czerwca 2018 r. w sprawie prowadzenia przez Policję poszukiwania osoby zaginionej oraz postępowania w przypadku ujawnienia osoby o nieustalonej tożsamości lub znalezienia nieznanymi zwłok oraz szczątków ludzkich (*Dz. Urz. KGP z 2018 r.*, poz. 77 z późn. zm.), dalej również jako zarządzenie nr 48 KGP.
- Zarządzenie Nr 72 Komendanta Głównego Policji z dnia 31 grudnia 2014 r. zmieniające zarządzenie w sprawie prowadzenia przez Policję poszukiwania osoby zaginionej oraz postępowania w przypadku ujawnienia osoby o nieustalonej tożsamości lub znalezienia nieznanymi zwłok oraz szczątków ludzkich (*Dz. Urz. KGP z 2015 r.*, poz. 1).